

**Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy**

**Rejestr
Instytucji Szkoleniowych
(RIS)**

**Raport 2011
Instytucje szkoleniowe i ich oferta**

Warszawa, wrzesień 2012

Biblioteczka Rynku Pracy

**Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy**

**Rejestr
Instytucji Szkoleniowych
(RIS)**

**Raport 2011
Instytucje szkoleniowe i ich oferta**

Warszawa, wrzesień 2012

Opracowanie:
Maciej Stemulak
Paulina Noińska-Rozentalska

Redaktor wydania:
Elżbieta Strojna

© Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Wydawca:
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy
ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

ISBN 978-83-61752-43-1

Łamanie i druk: ZWP MPiPS. Zam. 531/2012.

SPIS TREŚCI

Instytucje szkoleniowe i ich oferta	5
1. Wprowadzenie	5
2. Liczba i charakterystyka zarejestrowanych instytucji szkoleniowych (dane organizacyjne)	7
3. Certyfikaty/akredytacja	9
4. Potencjał kadrowy oraz stan techniczny zarejestrowanych instytucji szkoleniowych	13
5. Tematyka szkoleń w ofercie instytucji zarejestrowanych w RIS	14
6. Oferta instytucji zarejestrowanych w RIS a kierunki szkoleń bezrobotnych	20
7. Nieodpłatna pomoc w uzyskaniu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej udzielona po ukończeniu szkolenia	24
8. Podsumowanie i wnioski	25

INSTYTUCJE SZKOLENIOWE I ICH OFERTA

1. Wprowadzenie

Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) to jedno z narzędzi rynku pracy mających wpływ na upowszechnienie, zwiększenie dostępności i poprawę jakości usług szkoleniowych.

RIS powstał w 2004 roku na mocy przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.). W myśl tych przepisów, każda instytucja szkoleniowa zainteresowana prowadzeniem szkoleń osób bezrobotnych i poszukujących pracy z wykorzystaniem środków publicznych jest zobowiązana posiadać wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych. Podstawę prawną stanowi art. 20 przywołanej ustawy, który ustala ogólne zasady tworzenia i działania rejestru:

1. rejestr instytucji szkoleniowych jest jawny i prowadzony w formie elektronicznej;
2. instytucja szkoleniowa może ubiegać się o wpis do rejestru instytucji szkoleniowych po złożeniu wniosku o wpis wraz z informacją na temat jej działalności;
3. wojewódzki urząd pracy zawiadamia pisemnie instytucję szkoleniową o dokonany wpis do rejestru instytucji szkoleniowych;
4. wpis do rejestru instytucji szkoleniowych jest bezpłatny;
5. wojewódzki urząd pracy może wykreślić instytucję szkoleniową z rejestru w określonych w ustawie sytuacjach;
6. instytucja szkoleniowa ma obowiązek informować wojewódzki urząd pracy o kontynuowaniu działalności szkoleniowej w kolejnym roku kalendarzowym, a także o zmianie siedziby, otwarciu i likwidacji oddziałów lub filii;
7. minister właściwy do spraw pracy przetwarza informacje o instytucjach szkoleniowych przekazane przez wojewódzkie urzędy pracy.

Ewidencję instytucji szkoleniowych prowadzą wojewódzkie urzędy pracy. Szczegółowy tryb dokonywania wpisu do Rejestru określa rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 października 2004 r. **w sprawie rejestru instytucji szkoleniowych** (Dz.U. Nr 236, poz. 2365 z późn. zm.). Rozporządzenie określa też tryb wykreślenia instytucji, uaktualniania danych w rejestrze, wzór wniosku o wpis oraz wymagane dokumenty.

W dniu 1 stycznia 2011 r. weszła w życie nowelizacja rozporządzenia *w sprawie rejestru instytucji szkoleniowych*, która uprościła zasady wpisu do rejestru.

W wyniku nowelizacji rozporządzenia umożliwiono instytucjom szkoleniowym wybór formy przekazywania wniosku o wpis do rejestru wraz z kopiami wymaganych dokumentów, tj. formy papierowej lub elektronicznej z użyciem kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Instytucje szkoleniowe mogą zatem we własnym zakresie decydować o formie przekazania wniosku. Dotychczas instytucje szkoleniowe były zobligowane do składania wniosku jedynie w formie papierowej. Umożliwiono również realizację dalszej procedury w formie elektronicznej, czyli poinformowanie o zmianach siedziby lub otwarciu/likwidacji oddziałów oraz dokonanie corocznej aktualizacji, podając w terminie do dnia 31 stycznia dane aktualne w stosunku do zawartych we wniosku o wpis do rejestru przez instytucję szkoleniową.

W stosunku do wcześniejszego stanu prawnego zrezygnowano z obowiązku załączenia aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub potwierdzonych kopii innych dokumentów, które instytucja szkoleniowa powinna była dołączyć do wniosku o wpis do rejestru. Znowelizowane rozporządzenie zakłada dołączenie do wniosku o wpis kopii aktualnego dokumentu, na podstawie którego instytucja szkoleniowa prowadzi edukację pozaszkolną i kopii dokumentów potwierdzających posiadaną akredytację lub certyfikaty jakości, w wersji papierowej lub elektronicznej. Wprowadzone zmiany przyczynią się do usprawnienia procedury wpisu instytucji do rejestru oraz obniżenia kosztów związanych z obowiązkiem dołączenia tych dokumentów.

W Rejestrze Instytucji Szkoleniowych zawarte są dane dotyczące każdej zgłaszającej się instytucji. Wniosek o wpis do rejestru zawiera:

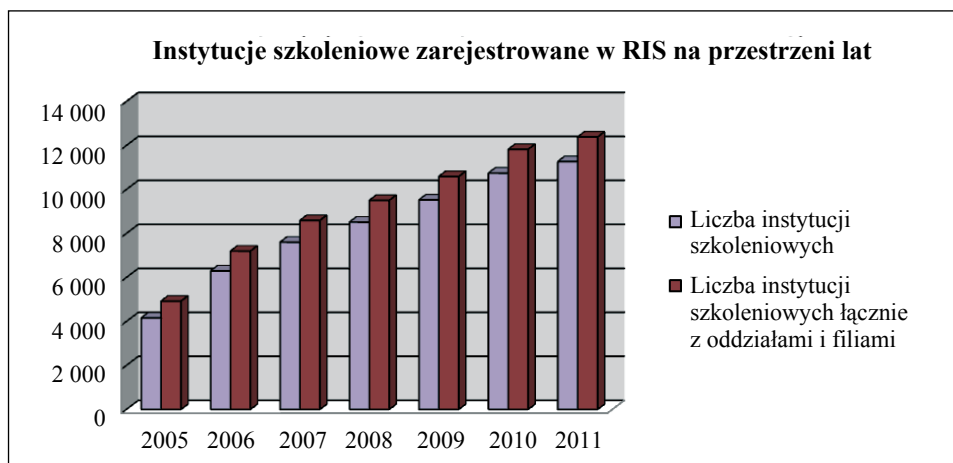
- dane kontaktowe instytucji szkoleniowej;
- dane ogólne, tj. informacja czy instytucja jest publiczna czy niepubliczna, forma organizacyjna, rok powstania instytucji szkoleniowej, posiadanie przez instytucję akredytacji lub innego certyfikatu jakości, wpis do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie przepisów o systemie oświaty;
- tematykę prowadzonego kształcenia (szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych);
- charakterystykę kadry dydaktycznej;
- opis bazy lokalowej, jej wyposażenie oraz informację o współpracy z pracodawcami;
- informację o prowadzeniu oceny jakości szkoleń;
- informację o liczbie uczestników objętych szkoleniem i/lub przygotowaniem zawodowym dorosłych;
- informację o udzielanej nieodpłatnie pomocy uczestnikom i absolwentom szkolenia lub przygotowania zawodowego dorosłych, polegającej na informowaniu o sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na kwalifikacje.

Baza danych o zarejestrowanych instytucjach szkoleniowych jest dostępna pod następującymi adresami internetowymi:

- 1) www.ris.praca.gov.pl
- 2) www.psz.praca.gov.pl (zakładka: Rejestr Instytucji Szkoleniowych).

2. Liczba i charakterystyka zarejestrowanych instytucji szkoleniowych (dane organizacyjne)

W 2011 roku do RIS wpisanych było 11 266 instytucji szkoleniowych (12 384 łącznie z oddziałami i filiami). Najwięcej instytucji zarejestrowanych było w województwie mazowieckim – 16,9% i wielkopolskim – 9,9% ogółu. Wśród zarejestrowanych instytucji szkoleniowych 94,2% określiło swój status jako „niepubliczne”, a jedynie 5,8% jako „publiczne”.

Usługi szkoleniowe oferują przede wszystkim instytucje prowadzone przez osoby fizyczne. W 2011 r. w ogólnej liczbie zarejestrowanych instytucji szkoleniowych:

- 52,5% to instytucje prowadzone przez osoby fizyczne w formie działalności gospodarczej (wzrost o 2 pkt procentowe w stosunku do 2010 r.);
- 29,5% to stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne (spadek o 1 pkt procentowy w stosunku do 2010 r.);
- 9,5% to pozostałe formy organizacyjne takie jak: (-) centra kształcenia ustawicznego i praktycznego, (-) szkoły średnie, policealne i szkoły wyższe/kolegia, (-) ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, (-) placówki naukowe, naukowo-badawcze i ośrodki badawczo-rozwojowe (spadek o 0,5 pkt procentowego w stosunku do 2010 r.);
- 8,5% zarejestrowanych instytucji reprezentuje inną formę organizacyjną, łącznie z zakładami pracy (spadek o 0,5 pkt procentowego w stosunku do 2010 r.)

Do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty wpisanych jest 18,4% instytucji, co w porównaniu z 2010 r. oznacza wzrost o prawie 1 punkt procentowy.

Najliczniejszą grupę (43,17%) stanowią instytucje powstałe w latach 2006–2011. W 2011 r. o ponad 3 pkt procentowe wzrósł udział instytucji powstałych w 2010 r. Liczba instytucji szkoleniowych powstałych w 2011 roku stanowiła 3,76% ogółu zarejestrowanych.

Tabela 1. Rok założenia instytucji szkoleniowych zarejestrowanych w RIS

Lp.	Okres założenia	Rejestracja w:						
		2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
1.	do 1989 roku	17,35%	8,27%	12,35%	11,35%	9,71%	8,61%	7,76%
2.	1990–1995	22,36%	21,90%	18,45%	16,75%	15,24%	13,21%	12,34%
3.	1996–2000	24,34%	25,68%	21,55%	19,71%	17,06%	15,20%	14,20%
4.	2001–2005	35,95%	40,93%	34,85%	31,20%	27,93%	24,70%	22,49%
5.	2006	x	3,22%	8,35%	8,75%	8,05%	6,97%	6,31%
6.	2007	x	x	4,45%	8,35%	9,02%	8,09%	7,48%
7.	2008	x	x	x	3,90%	7,96%	8,40%	7,63%
8.	2009	x	x	x	x	5,05%	9,11%	9,19%
9.	2010	x	x	x	x	x	5,55%	8,80%
10.	2011	x	x	x	x	x	x	3,76%

3. Certyfikaty/akredytacja

W 2011 roku spośród 12 384 zarejestrowanych instytucji w RIS wraz z oddziałami i filiami, 1 764 zadeklarowało, iż posiada akredytację lub certyfikat jakości, co stanowi ponad 14% ogółu.

Najwięcej instytucji szkoleniowych posiadających akredytację lub znak jakości w stosunku do liczby instytucji zarejestrowanych w danym województwie znajduje się w:

- województwie śląskim – 23,5%;
- województwie świętokrzyskim – 21,1%;
- województwie lubuskim – 16,9%.

Odnotować należy, że procent instytucji posiadających certyfikaty jakości zwiększył się w stosunku do roku ubiegłego o 1 pkt procentowy i pierwszy raz od sześciu lat udział instytucji posiadających certyfikaty wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 2. Instytucje posiadające akredytacje lub certyfikat jakości

Lp.		2005 r.	2006 r.	2007 r.	2009 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
1.	Procent instytucji posiadających akredytację lub certyfikat jakości	20%	18%	16%	15%	14%	13%	14%

Informacja dotycząca certyfikatów jest ważna w związku z obowiązującym *rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy* (Dz.U. Nr 177, poz. 1193 z późn. zm.). Zgodnie z § 74 ust 1 pkt 6 ww. rozporządzenia jednym z kryteriów wyboru instytucji szkoleniowej dokonywanego przez powiatowe urzędy pracy w procesie organizowania szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy jest właśnie posiadanie przez instytucję szkoleniową certyfikatu jakości usług.

Certyfikat jest potwierdzeniem wysokiego standardu jakości usług. Wśród certyfikatów przedstawianych przez instytucje szkoleniowe mogą znaleźć się takie certyfikaty jak: akredytacja kuratora oświaty, certyfikat systemu zarządzania jakością kształcenia/szkolenia, wydany na podstawie międzynarodowych norm ISO, standard HACCP, certyfikat dla szkół językowych PASE lub inny znak jakości. Posiadanie certyfikatu jakości jest brane pod uwagę przy wyborze instytucji szkoleniowej przez urząd pracy, ale brak certyfikatu nie może być powodem niepodjęcia współpracy z instytucją szkoleniową.

O uzyskanie certyfikatu jakości usług instytucje szkoleniowe mogą ubiegać się w instytucjach uprawnionych do wydawania tego typu dokumentów. Akredytacja wydana instytucji szkoleniowej przez kuratora oświaty na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz.U. z 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) jest traktowana jako certyfikat wysokiej jakości świadczonych usług. Informacje o instytucjach akredytowanych udostępnia Ministerstwo Edukacji Narodowej na swojej stronie internetowej.

Informacje o systemie akredytacji odwołującym się do norm serii ISO w Polsce można uzyskać w Polskim Centrum Akredytacji (Centrum nadaje uprawnienia jednostkom certyfikującym i posiada listę takich instytucji).

Spełnianie norm HACCP potwierdzane jest dokumentem, z reguły wewnętrznym, zatwierdzonym przez Dyrektora instytucji (tzw. książką HACCP), zawierającym analizę ryzyka i krytycznych punktów systemu kontroli działań związanych z produkcją i dystrybucją żywności.

Jakość nauczania języków obcych w Polsce potwierdza m.in. posiadany przez instytucję szkoleniową certyfikat PASE (Polish Association for Standards In Language Education), czyli Ogólnopolskiego Stowarzyszenia na Rzecz Jakości w Nauczaniu Języków Obcych. Certyfikat ma charakter branżowy i przyznawany jest szkołom językowym, które spełniają nowoczesne standardy nauczania. Przed wydaniem certyfikatu niezależni inspektorzy kontrolują m.in. sposób prowadzenia zajęć i kwalifikacje lektorów. Inne wymieniane znaki jakości posiadane przez szkoły językowe to: SITA Learning System; EAQUALS (The European Association for Quality Language Services); TELC (The European Language Certificates); City&Guilds London; ALTE (Association of Language Testers In Europe); Leader School.

O jakości świadczonych usług świadczą również uprawnienia do prowadzenia szkoleń w określonym zakresie – nadawane w oparciu o przepisy dotyczące zawodów regulowanych. Niektóre zawody, zakresy prac w zawodach, czy też prace wykonywane w określonych warunkach wymagają szczególnych kompetencji, potwierdzonych stosownymi dokumentami (dyplomami, uprawnieniami, licencjami). Kwestie te regulowane są przepisami resortowymi.

W ślad za aktami regulującymi wymagania kwalifikacyjne w kraju muszą iść akty prawne wdrażające unijną dyrektywę o wzajemnym uznawaniu kwalifikacji, wydawane na podstawie ustawy z dnia 18 marca 2008 r. ***o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej*** (Dz.U. 2008, Nr 63, poz. 394). Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego sporządza wykaz zawodów regulowanych prawnie jako materiał uzupełniający do tej ustawy; lista tych zawodów jest zatwierdzana przez Komisję Europejską. Lista zawodów regulowanych według resortów właściwych oraz informacje na temat instytucji uprawnionych do prowadzenia szko-

leń dla zawodów regulowanych zebrane zostały w dokumencie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pn.: „Regulowane zawody i działalności w Rzeczypospolitej Polskiej. Opis wymagań kwalifikacyjnych”. Dokument jest dostępny na stronie internetowej MNiSW: www.nauka.gov.pl w zakładce: *Szkolnictwo wyższe* → *Mobilność akademicka i zawodowa*.

Przykładem dokumentów potwierdzających wysoką jakość oferowanych usług jest między innymi rejestr instytucji wskazanych do realizacji określonych szkoleń lub akredytacji programów szkoleń przez ministrów właściwych dla zawodów, taki jak rejestr prowadzony na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dn. 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. Nr 118, poz. 1263) przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

Kolejnym przykładem jest atest Instytutu Spawalnictwa w Gliwicach, wydawany na okres 2 lat i obejmujący zakres przeprowadzania szkoleń i egzaminowania spawaczy, który muszą posiadać instytucje prowadzące szkolenia w zakresie spawalnictwa.

Z kolei organizatorów szkoleń/kursów dla kierowców wózków jezdniowych obowiązują przepisy szczególne określone przez ministra właściwego ds. gospodarki. I tak, np. Ośrodek Doskonalenia Kadr Ministerstwa Gospodarki w Mysłowicach certyfikuje programy szkoleń w tym zakresie. Działanie takie ma na celu zapewnienie bezpiecznego użytkowania kilkuset tysięcy wózków jezdniowych eksploatowanych w kraju.

Przepisy te są ważne dla organizacji szkoleń adresowanych do bezrobotnych, gdyż kontraktowane kursy umożliwiające uzyskanie określonych uprawnień dają większe szanse na znalezienie pracy.

Aby sprawdzić, czy certyfikat wydała upoważniona do tego instytucja można skorzystać ze strony internetowej Polskiego Centrum Akredytacji: www.pca.gov.pl. Podany jest tam zestaw akredytowanych instytucji certyfikujących według obszarów ich działania.

4. Potencjał kadrowy oraz stan techniczny zarejestrowanych instytucji szkoleniowych

Dane dotyczące wykładowców/trenerów zatrudnianych w zarejestrowanych instytucjach szkoleniowych, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy wykazały, że:

- 19,4% kadry to osoby zatrudniane w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 80,6% to osoby zatrudniane w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Sytuacja pod tym względem nie zmieniła się w porównaniu z ubiegłymi latami. Wiele szkoleń, czy też cykli szkoleń, jest obecnie realizowanych jako konkretne, jednorazowe projekty w ramach środków z Europejskiego Funduszu Społecznego, co determinuje dobór specjalistycznej kadry wykładowców/trenerów na potrzeby konkretnego szkolenia.

Stan bazy lokalowej i sprzętu, jakimi dysponują instytucje szkoleniowe można scharakteryzować następująco:

- Deklaracje instytucji szkoleniowych dotyczące stanu bazy lokalowej rozkładają się w sposób następujący:
 - własne sale wykładowe posiada 22% instytucji;
 - sale wynajmowane – 50%;
 - własne i wynajmowane – 28%.

W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 2 pkt procentowe liczba instytucji wynajmujących sale wykładowe (w poprzednich latach dane we wniosku o wpis do rejestru instytucji szkoleniowych uwzględniały informacje z wyszczególnieniem wynajmowania sal na stałe i okresowo). Można odnotować również wzrost (o 2 pkt procentowe) liczby instytucji, które dysponują własnymi i wynajmowanymi salami wykładowymi, zaś liczba instytucji dysponujących tylko własnymi salami wykładowymi pozostaje bez zmian.

- Prawie 32% instytucji szkoleniowych posiada własne pomieszczenia warsztatowe. Korzystanie z własnego bądź wynajmowanego pomieszczenia warsztatowego deklaruje 39% instytucji szkoleniowych, natomiast prawie 29% tych instytucji korzysta z wynajmowanych pomieszczeń warsztatowych.

- Około 68% instytucji deklaruje posiadanie własnego sprzętu komputerowego. W stosunku do 2010 roku wskaźnik ten zmalał o 2 pkt procentowe. Warto zauważyć, iż 23% instytucji korzysta jednocześnie z własnego i wynajmowanego sprzętu komputerowego, a jedynie 8% wynajmuje sprzęt (w poprzednich latach dane we wniosku o wpis do rejestru instytucji szkoleniowych uwzględniały informacje z wyszczególnieniem wynajmowania sprzętu komputerowego na stałe lub okresowo). W wyniku nowelizacji przedmiotowego rozporządzenia, do wniosku o wpis do rejestru dodano możliwość określenia przez instytucję, iż nie dysponuje w ogóle sprzętem komputerowym – takich instytucji jest niespełna 1% w skali całego kraju.
- Powszechny jest także dostęp instytucji szkoleniowych do sieci teleinformatycznej, dysponuje nim ponad 90% instytucji.
- Biorąc pod uwagę liczby, niezmiennie najkorzystniej pod względem bazy lokalowej i sprzętu wypadają województwa: mazowieckie, wielkopolskie i śląskie; jednocześnie w tych województwach występuje największa liczba zarejestrowanych instytucji.
- Nieco ponad 44% instytucji szkoleniowych zawiera umowy z pracodawcami na realizację części praktycznej programu szkolenia. W związku z powyższym należy stwierdzić, że większość instytucji szkoleniowych nie zawiera takich umów z pracodawcami.

5. Tematyka szkoleń w ofercie instytucji zarejestrowanych w RIS

Tematyka prezentowanych przez instytucje szkoleniowe ofert z roku na rok staje się coraz bardziej zróżnicowana. Związane jest to ze zmieniającymi się potrzebami rynku pracy – tak krajowego jak i unijnego – w zakresie posiadanych kwalifikacji. Oferta szkoleniowa dostosowywana jest do tych zmian, co znajduje także odzwierciedlenie w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych.

Dla potrzeb ewidencji instytucji szkoleniowych, które w sposób bardzo różnorodny określają zakres tematyki szkoleń (często stosując

„chwyty marketingowe”), przyjęto klasyfikację ofert według ustalonych z góry (opisanych w rozporządzeniu) kategorii szkoleń – 32 obszarów tematycznych. Jest to ten sam zestaw kategorii, jaki został przyjęty w statystyce publicznej dla badania szkoleń osób bezrobotnych i poszukujących pracy¹.

Instytucje szkoleniowe same określają do jakiego obszaru klasyfikują swoją ofertę i – jak pokazuje praktyka – mają z tym pewne trudności, bądź też nie przykładają do klasyfikacji należytej wagi. Należy też zauważyć, że tytuł szkolenia jest również wyszczególniony we wniosku o wpis do rejestru, zatem posługiwanie się kodem obszaru szkolenia nie leży w bezpośrednim interesie rejestrującego się. Efektem tego jest dość znaczna liczba szkoleń ewidencjonowanych w obszarze „inne obszary szkoleń” (ponad 9%). Dlatego też przedstawione dalej analizy dotyczące tematyki szkoleń dają jedynie orientacyjny obraz rzeczywistości, a prezentowane dane liczbowe należy traktować z pewną ostrożnością.

Tabela 3. Oferta instytucji szkoleniowej według obszarów szkolenia

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba szkoleń						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Podstawowe programy ogólne, w tym: kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia	151	214	280	263	294	292	299
2	Rozwój osobowości i kariery zawodowej	3 033	4 569	5 491	6 324	8 869	10 278	12 269
3	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	2 907	4 477	5 297	5 556	5 706	5 734	5 776
4	Sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	413	570	677	830	1 101	1 389	1 788

¹ Obszary szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy dla potrzeb statystyki publicznej Polsce zostały wyodrębnione z uwzględnieniem obszarów kształcenia występujących w ISCED 1997 (Międzynarodowe Normy Klasyfikacji Kształcenia) oraz dziedzin szkolenia wyszczególnionych w Badaniach Ustawicznego Szkolenia Zawodowego w Przedsiębiorstwach CVTS2, prowadzonych według metodologii Eurostatu. Wykorzystano także doświadczenia z wcześniej stosowanej w Polsce kategoryzacji szkoleń bezrobotnych.

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba szkoleń						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
5	Nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne, w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia	634	839	946	1 029	888	937	1 004
6	Języki obce	3 994	5 806	6 877	6 990	7 208	7 408	7 744
7	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	32	61	97	123	151	208	230
8	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	2 801	3 786	4 449	4 833	5 672	5 942	6 272
9	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	3 327	4 094	4 711	4 877	5 549	5 811	6 046
10	Zarządzanie i administrowanie	3 380	5 094	6 211	7 177	8 379	9 090	9 528
11	Prace sekretarskie i biurowe	897	1 106	1 252	1 331	1 530	1 590	1 748
12	Prawo	1 466	1 932	2 234	2 379	2 826	3 096	3 176
13	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze, w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka	83	111	141	146	181	193	199
14	Matematyka i statystyka	58	81	111	113	102	131	171
15	Informatyka i wykorzystanie komputerów	6 057	7 602	8 586	9 064	9 971	10 806	12 249
16	Technika i handel artykułami technicznymi, w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów	3 302	3 964	4 250	4 471	4 886	4 920	4 962

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba szkoleń						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
17	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe, w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny	546	609	649	733	801	782	767
18	Architektura i budownictwo	1 342	1 674	1 808	1 878	2 246	2 280	2 521
19	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	485	653	707	731	825	842	869
20	Weterynaria	29	36	38	44	70	92	86
21	Opieka zdrowotna	1 021	1 427	1 707	1 903	2 558	2 931	3 483
22	Opieka społeczna, w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat	868	1 215	1 415	1 498	1 910	2 031	2 269
23	Ochrona własności i osób	749	948	1 076	1 145	1 289	1 486	1 609
24	Ochrona środowiska	253	354	441	494	565	592	567
25	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	450	666	765	872	1 085	1 298	1 383
26	Usługi gastronomiczne	728	951	1 013	1 152	1 542	1 769	2 056
27	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	1 272	1 768	2 375	2 988	4 342	5 488	5 908
28	Usługi krawieckie, obuwnicze	187	224	228	275	313	345	384
29	Usługi stolarskie, szklarskie	141	189	183	208	230	260	249
30	Usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	6 375	7 746	8 730	9 489	10 839	11 497	12 118
31	Pozostałe usługi	797	1 010	1 114	1 154	1 308	1 452	1 619
32	Inne obszary szkoleń	6 366	8 155	8 826	8 914	9 614	10 110	10 902
	Ogółem	56 900	71 931	82 685	88 984	102 850	111 080	120 251

W 2011 roku najczęściej pojawiające się w ofercie zarejestrowanych instytucji kierunki/obszary tematyczne szkolenia (powyżej 5 900 zgłoszonych propozycji) to:

- *rozwój osobowości i kariery zawodowej* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim;
- *informatyka i wykorzystanie komputerów* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim;
- *usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim;
- *zarządzanie i administrowanie* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim;
- *języki obce* – zgłaszane najczęściej w województwach: lubelskim, mazowieckim i śląskim;
- *sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i lubelskim;
- *rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i lubelskim;
- *usługi fryzjerskie i kosmetyczne* – zgłaszane najczęściej w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

Najmniej licznie reprezentowane obszary (poniżej 200 propozycji) w zbiorze ofert szkoleniowych to:

- *weterynaria* – zgłaszana najczęściej w województwie kujawsko-pomorskim;
- *matematyka i statystyka* – zgłaszane najczęściej w województwie mazowieckim;
- *nauki o życiu i nauki przyrodnicze, w tym biologia, zoologia, chemia, fizyka* – zgłaszane najczęściej w województwie mazowieckim.

Na przestrzeni ośmiu lat, tj. 2004–2011, w zakresie tematyki oferowanych szkoleń i lokalizacji podaży ofert, można odnotować pewne niewielkie modyfikacje.

W roku 2011 wyższy niż przeciętny wzrost podaży szkoleń w stosunku do 2010 odnotowano w szczególności w obszarach cieszących się dużym zainteresowaniem, tj.:

- sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne – 28%;
- rozwój osobowościowy i kariery zawodowej – 19%;
- opieka zdrowotna – 19%.

Spośród kierunków/obszarów szkoleń najmniej licznie reprezentowanych, wyższy niż przeciętny wzrost liczby ofert odnotowano w obszarach:

- matematyka i statystyka – 30%;
- usługi krawieckie i obuwnicze – 11%;
- dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna – 10%.

Należy zauważyć, że niewątpliwie dobrą praktyką jest przeprowadzanie egzaminu końcowego po zrealizowaniu szkolenia. Zachęca to bowiem uczestników szkolenia do wysiłku intelektualnego związanego z przyswojeniem treści szkolenia, a nie ogranicza się jedynie do biernego słuchania. Instytucji zarejestrowanych w 2011 r., które deklarowały przeprowadzanie egzaminów po organizowanych przez siebie szkoleniach było 8 961, co stanowi ponad 72% wszystkich instytucji szkoleniowych.

W wyniku nowelizacji rozporządzenia, która weszła w życie w 2011 r. do wniosku o wpis do rejestru dodano m.in. informację dotyczącą przeprowadzonych szkoleń ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Instytucji szkoleniowych, które organizowały w 2011 r. szkolenia ze środków EFS było 1 698, co stanowi ponad 14% wszystkich instytucji szkoleniowych. Najwięcej szkoleń finansowanych ze środków EFS organizowały instytucje szkoleniowe w województwach: wielkopolskim, śląskim, dolnośląskim i lubelskim.

Ogólna liczba oferowanych w RIS szkoleń w 2011 roku wzrosła ok. 8% w stosunku do roku 2010. Liczbę szkoleń oferowanych w latach 2005–2011 prezentuje poniższa tabela. Wzrost liczby oferowanych szkoleń jest związany ze wzrostem liczby instytucji znajdujących się w RIS.

Tabela 4. Liczba zarejestrowanych instytucji i ofert szkolenia

Lp.	Rok	Liczba instytucji objętych ewidencją	Liczba ofert szkolenia
1.	2005	4 944	56 900
2.	2006	7 208	71 931
3.	2007	8 589	82 685
4.	2008	9 502	88 984
5.	2009	10 586	102 850
6.	2010	11 821	111 080
7.	2011	12 384	120 251

6. Oferta instytucji zarejestrowanych w RIS a kierunki szkoleń bezrobotnych

Ze względu na brak odpowiednich danych trudno jest oszacować, na ile oferta instytucji zarejestrowanych w RIS odpowiada zapotrzebowaniu urzędów pracy, które kontraktując szkolenia biorą pod uwagę zapotrzebowanie na kwalifikacje zgłaszane przez pracodawców oraz preferencje bezrobotnych i poszukujących pracy. Pewne ostrożne wnioski można wyciągnąć w tym zakresie na podstawie porównania danych dotyczących liczby przeszkolonych osób bezrobotnych i poszukujących pracy, gromadzonych w ramach sprawozdawczości MPiPS (tab. 5) z ofertą przedkładaną przez instytucje szkoleniowe zarejestrowane w RIS (tab. 3).

Obszary szkoleń, w których najliczniej uczestniczyli bezrobotni w 2011 r. to:

1. usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy;
2. sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami;
3. zarządzanie i administrowanie;
4. informatyka i wykorzystanie komputerów;
5. architektura i budownictwo.

Oznacza to, że prawdopodobnie jest zapotrzebowanie na kwalifikacje związane z powyższymi branżami na rynku pracy i są one popular-

ne wśród bezrobotnych. Można stwierdzić, że najbardziej popularne obszary szkoleń wśród osób bezrobotnych pokrywają się z najczęściej występującymi w RIS ofertami szkoleń (oprócz obszaru architektura i budownictwo).

Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych i poszukujących pracy przeszkolonych w 2011 r. w obszarach wyodrębnionych w RIS (52 969 osób) oraz liczbę ofert szkoleniowych przedstawionych w rejestrze (120 251) należy stwierdzić, iż średnio na jedną osobę przeszkoloną przypadały ponad dwie oferty szkolenia.

W niektórych obszarach szkoleń dość popularnych wśród szkolących się osób bezrobotnych i poszukujących pracy występuje niższa podaż niż średnia dla ogółu – poniżej dwóch ofert na jedną osobę przeszkoloną:

1. architektura i budownictwo;
2. usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy;
3. sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami;
4. prace sekretarskie i biurowe;
5. opieka społeczna, w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat.

Istnieją obszary szkoleń, w których mimo bardzo dużej ilości osób szkolących się liczba ofert nie jest duża np. w obszarze architektura i budownictwo nie przypada na jedną osobę szkolącą nawet jedna oferta. Wydaje się, że dla osób chcących podnieść swoje kwalifikacje pozytywna jest większa liczba ofert w danym obszarze, ponieważ powoduje to większą konkurencję na rynku usług szkoleniowych.

Jednocześnie są też oferty, w których podaż znacznie przewyższa popyt, np. w obszarze matematyka nie przeszkolono nikogo w ubiegłym roku, a ofert z tego obszaru było ok. 170, z kolei w obszarze nauk humanistycznych i społecznych przeszkolono 6 osób a ofert było ponad 1000.

Szczegółowe dane prezentuje poniższe zestawienie, pokazujące przeszkolone przez urzędy pracy osoby bezrobotne i poszukujące pracy (źródło: sprawozdanie MPiPS 01, załącznik nr 4). Dane dotyczące oferty instytucji szkoleniowych zaprezentowane są w oparciu o informacje zawarte w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych – tabela 3.

Tabela 5. Przeszkoleni bezrobotni i poszukujący pracy (dane łączne za lata 2005–2011)

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Podstawowe programy ogólne, w tym: kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia	145	495	466	126	85	8	1
2	Rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	5 027	3 602	5 873	4 771	3 967	5 271	1 544
3	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	112	113	77	105	131	179	77
4	Sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	523	586	741	1 370	1 448	1 860	515
5	Nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne, w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia	60	43	103	58	60	27	6
6	Języki obce	8 021	6 648	6 516	4 370	2 226	1 587	498
7	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	1	13	13	55	63	52	10
8	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	12 769	11 465	10 512	10 085	11 026	11 815	3 863
9	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	8 296	8 182	9 616	9 382	8 974	9 731	2 564
10	Zarządzanie i administrowanie	5 926	6 066	7 174	8 784	10 835	14 868	3 631
11	Prace sekretarskie i biurowe	5 451	4 679	5 320	4 353	4 220	4 594	995

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
12	Prawo	106	199	51	249	218	429	51
13	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze, w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka	77	88	12	20	20	54	9
14	Matematyka i statystyka	2	1	0	3	1	0	0
15	Informatyka i wykorzystanie komputerów	11 248	11 521	12 889	12 463	9 755	9 863	3 086
16	Technika i handel artykułami technicznymi, w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów	5 207	4 479	4 717	4 675	5 361	5 642	2 379
17	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe, w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny	751	840	1160	735	1 038	983	388
18	Architektura i budownictwo	4 459	4 501	7 558	7 076	8 550	9 624	3 044
19	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	766	591	671	444	726	862	342
20	Weterynaria	1	3	3	7	43	52	39
21	Opieka zdrowotna	812	880	544	574	741	619	351
22	Opieka społeczna, w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat	2 616	2 376	2 622	2 265	2 238	2 934	1 177
23	Ochrona własności i osób	2 730	2 142	1 535	1 312	2 130	2 373	695

Kod obszaru	Nazwa obszaru szkolenia	Liczba przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy						
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
24	Ochrona środowiska	161	139	90	5	22	72	63
25	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	809	633	547	762	764	757	195
26	Usługi gastronomiczne	2 713	2 429	2 812	2 947	3 250	3 975	968
27	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	1 994	2 945	4 797	5 152	5 817	6 665	1 384
28	Usługi krawieckie, obuwnicze	947	971	1 131	575	515	549	161
29	Usługi stolarskie, szklarskie	759	507	348	313	310	270	115
30	Usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	24 092	26 573	34 626	32 291	27 900	26 594	10 771
31	Pozostałe usługi	7 349	8 519	9 186	8 817	9 074	8 480	2 462
32	Inne obszary szkoleń	34 551	28 889	37 690	36 265	42 228	42 131	11 585
	Ogółem	148 142	141 118	169 400	160 409	163 736	172 920	52 969

7. Nieodpłatna pomoc w uzyskaniu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej udzielona po ukończeniu szkolenia

W dobie dynamicznych zmian na rynku pracy, potrzeby ciągłej aktualizacji swojej wiedzy i nabywania umiejętności sprawnego poruszania się na tym rynku, dużej wagi nabiera dopełnienie procesu szkolenia udzielaniem pomocy w zatrudnieniu. Według informacji wykazanej przez instytucje szkoleniowe zarejestrowane w RIS przeszkoliły one w 2011 r. 5 517 664 osoby ogółem (w tym osoby bezrobotne, oraz inne osoby skierowane na szkolenia przez prywatne firmy, instytucje, na zlecenie indywidualne osób chcących podnieść swoje kwalifikacje itd.).

Liczba osób przeszkolonych ogółem w 2011 r. wzrosła w stosunku do roku 2010 r. o ok. 200 tys. osób. Z danych zebranych z wniosków o wpis do rejestru i wniosków aktualizacyjnych wynika, że instytucje szkoleniowe w 2011 r., udzieliły nieodpłatnej pomocy polegającej na informowaniu o sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na kwalifikacje 306 tysiącom osób, co stanowi 5,4% wszystkich uczestników szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych. Liczba ta w stosunku do 2010 r. znacznie wzrosła, w 2010 r. udzielono pomocy 107 tysiącom osób, co dawało wynik na poziomie 2%.

8. Podsumowanie i wnioski

Z dokonanego podsumowania ośmioletniego (2004–2011) okresu funkcjonowania Rejestru Instytucji Szkoleniowych wyłania się profil „typowej” instytucji szkoleniowej zarejestrowanej w RIS. Jest to instytucja, którą możemy scharakteryzować jako:

- niepubliczną;
- prowadzoną przez osobę fizyczną;
- powstałą w okresie 2006–2011;
- nie posiadającą akredytacji lub znaku jakości;
- nie wpisaną do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty;
- realizującą przygotowanie zawodowe dorosłych w niewielkim stopniu;
- zatrudniającą wykładowców w niepełnym wymiarze czasu pracy;
- deklarującą prowadzenie badania efektywności/jakości swoich szkoleń;
- wynajmującą sale wykładowe, ale też posiadającą własne pomieszczenia warsztatowe i wyposażenie dydaktyczne;
- posiadającą własny sprzęt komputerowy oraz dostęp do sieci teleinformatycznej;

- udzielającą w niewielkim stopniu nieodpłatnej pomocy uczestnikom i absolwentom szkolenia i/lub przygotowania zawodowego dorosłych polegającej na informowaniu o sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na kwalifikacje.

Odpowiadając na pytanie: czy Rejestr Instytucji Szkoleniowych, jako narzędzie wspomagające rynek pracy przede wszystkim w zakresie gromadzenia danych na temat oferty instytucji szkoleniowych, odpowiedział założeniom towarzyszącym jego wprowadzeniu, można po ośmiu latach jego funkcjonowania sformułować następujące wnioski:

1. Udało się utworzyć dość bogatą bazę danych ukazującą znaczący segment rynku usług szkoleniowych dla osób dorosłych, cieszącą się dużym zainteresowaniem, tak ze strony samych instytucji szkoleniowych, jak i użytkowników korzystających z zawartych w niej informacji.
2. Dostępność i jawność Rejestru oraz jego ogólnokrajowy zasięg umożliwiają wyszukanie i porównanie ofert, co ułatwia wybór programów najbardziej odpowiadających potrzebom szkoleniowym danej osoby.
3. Różnorodność form szkolenia oraz oferty proponowanej przez zarejestrowane instytucje szkoleniowe daje możliwość uzyskania informacji o występujących w ofercie rodzajach, tematach szkoleń, cenach szkoleń, co z kolei daje możliwość porównania oferty w różnych wymiarach.
4. Zwiększa się liczba oferentów szkoleń i rozszerza się tematyka proponowanych szkoleń.
5. Wielofunkcyjność aplikacji elektronicznej Rejestr Instytucji Szkoleniowych (www.ris.praca.gov.pl) pozwala na uzyskanie obszernej informacji na temat konkretnej instytucji szkoleniowej i jej oferty.
6. Nie słabnie zainteresowanie wpisem do Rejestru, co potwierdza chęć zaprezentowania się instytucji szkoleniowej i jej oferty na rynku z jednej strony i zainteresowanie korzystaniem ze środków publicz-

nych na prowadzenie szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy z drugiej strony.

7. Rejestrują się nowe instytucje, drobne prywatne firmy, rejestracja w RIS stwarza im możliwość zaprezentowania swojej oferty.
8. Wzrasta liczba osób przeszkolonych ogółem przez instytucje szkoleniowe wpisane do Rejestru, ale znacznie zmniejsza się w 2011 r. liczba przeszkolonych osób bezrobotnych i poszukujących pracy ze względu na ograniczone środki Funduszu Pracy, co również powoduje większą konkurencję instytucji szkoleniowych wśród tej grupy odbiorców.
9. Zauważa się określony poziom stabilności podaży szkoleń oferowanych przez instytucje szkoleniowe w konkretnych obszarach szkoleń, tj. wciąż utrzymuje się wysoki udział szkoleń z obszarów: rozwój osobowościowy i kariery zawodowej, informatyka i wykorzystanie komputerów, usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy).
10. Struktura podaży szkoleń w konkretnych obszarach szkoleniowych jest dosyć stabilna na przestrzeni ośmiu lat, aczkolwiek zauważa się pewne nieznaczne zmiany, które mogą świadczyć o dostosowywaniu się instytucji szkoleniowych do potrzeb rynku pracy w zakresie szkoleń – np. w ostatnim roku wzrosła znacznie oferta szkoleniowa w obszarze: kultura i rzemiosło artystyczne, rozwój osobowościowy i kariery zawodowej oraz opieka zdrowotna.
11. Rośnie zainteresowanie instytucji świadczeniem pomocy uczestnikom przeprowadzanych przez nie szkoleń, co jest bardzo ważnym elementem procesu szkolenia w jego kompleksowym ujęciu, tj. potrzeba-szkolenie-rezultat.
12. Pierwszy raz od sześciu lat zwiększyła się liczba instytucji szkoleniowych, które posiadają akredytację/certyfikaty jakości w odniesieniu do liczby instytucji zarejestrowanych w RIS.
13. Nie udało się zebrać wiarygodnych informacji nt. oferty instytucji szkoleniowych dotyczących instrumentu pn. przygotowanie zawodowe dorosłych, wprowadzonego ustawą *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* w 2009 r. (dane z rejestru znacznie

różnią się od danych statystycznych w tym zakresie). W związku z powyższym, w kolejnej nowelizacji rozporządzenia w *sprawie rejestru instytucji szkoleniowych*, we wniosku o wpis do rejestru podana będzie dodatkowa informacja nt. podstawy prawnej tego instrumentu.